

EMBERI ERŐFORRÁSOK

MINISZTERIUMA

SZOCIÁLIS ÜGYEKÉRT ÉS TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Iktatószám: 40607-**5**/2015/SZOC SZOLG

Települési Önkormányzatok részére

Tárgy: tájékoztatás a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrálásáról, család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok kialakításáról

Tisztelt Polgármester Asszony/Úr!

Az Országgyűlés 2015. július 6-i ülésén elfogadta az egyes szociális gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvényt, amely a Magyar Közlöny 102. számában jelent meg.

Az elfogadott törvény értelmében a családsegítés vonatkozásában csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai egységben – működhet 2016. január 1-jétől: települési szinten a család- és gyermekjóléti szolgálat, járási szinten a család- és gyermekjóléti központ keretében. Ennek alapján a család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ a jelenlegi családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásával, kötelező önkormányzati feladatként jön létre.

Az integrációból fakadó feladatok ellátása rendszeren belüli erőforrás átcsoportosítással történhet. A szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzésre irányuló eljárások lefolytatása, valamint a szakmai együttműködés kialakítása érdekében megfelelő felkészülési idő biztosított, hiszen az új rendelkezések hatályba lépési időpontja 2016. január 1-je.

Az új intézmények által ellátandó családsegítés feladatait továbbra is a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), a gyermekjóléti szolgálat és központ feladatait pedig a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) tartalmazza. A két törvény szakmai végrehajtási rendelete 2015. év őszén jelenik meg.

A fentiek alapján a családsegítés Szt.-ben rögzített szabályai módosításra kerülnek, melyek közül kiemelendő, hogy

Cím: 1054 Budapest Báthory utca 10. Tel: + 36 1 79 59520 , Fax: + 36 1 79 59520
E-mail: karoly.czibere@emmi.gov.hu

- **módosul a feladat-ellátási kötelezettség szabálya:** családsegítés biztosítása már nem lakosságszámhoz kötött, hanem minden esetben biztosítani kell az önkormányzatnak, ha polgármesteri hivatal működik vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van;

Az integráltan létrejövő szolgáltatás település szinten elérhető kötelező szolgáltatás lesz, az **ellátandó terület nagysága (járás/település) szerint differenciált szolgáltatási tartalommal.**

Az új feladatmegosztás a következők szerint alakul:

- a **települési önkormányzatok** feladatkörében marad a **lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása.** Közös önkormányzati hivatal esetében a hivatal székhelye szerinti település biztosítja a szolgáltatást a közös hivatalhoz tartozó valamennyi településen;
- a **hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása a járásszékhely települési önkormányzatokhoz kerül.** A járásszékhely településen működő szolgáltató illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában kiterjed a járást alkotó települések lakosságára. A fővárosi kerületeknek a jövőben is biztosítaniuk kell a gyermekjóléti szolgáltatásokat.

Az új feladatmegosztás fokozott együttműködés kialakítását követeli meg a szolgálatok és a központok között, valamint a **központok részéről szakmai támogatás** nyújtását írja elő a Gyvt. a szolgálatok részére.

A leírtak alapján a gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekjóléti központ Gyvt.-beli szabályai módosításra kerülnek, melyek közül kiemelendő, hogy **módosul a feladat ellátási kötelezettség szabálya:**

- polgármesteri hivatal működtető települési önkormányzat és a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles család- és gyermekjóléti szolgálatot működtetni;
- a járásszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles család és gyermekjóléti központot működtetni.

Tekintettel arra, hogy családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető, eddig az időpontig szükséges az új szabályok szerint feladat-ellátási kötelezettséggel bíró önkormányzatoknak létrehozniuk az új intézményeket, vagy a szükséges átalakításokat elvégezniük.

Ennek érdekében a települési önkormányzatoknak az alábbi feladatokat szükséges elvégezniük:

- 2015. október 31-éig felül kell vizsgálniuk a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módját, szervezeti kereteit és az e feladatok biztosítására kötött ellátási szerződést, vagy szerződéseket. *(Amennyiben a jelenlegi intézményi kereteknek megfelelően fogják a jövőben is ellátni a feladatokat, akkor is szükséges a felülvizsgálatot elvégezni és az önkormányzatnak döntést hozni, figyelembe véve a feladat-ellátási kötelekre és szolgáltatási tartalomra vonatkozó 2016. január 1-jétől hatályos változásokat.)*
- Az ellátási szerződések vonatkozásában kiemелendő, hogy a Gyvt. 2016. január 1-jétől már nem engedi a család és gyermekjóléti központ feladatainak egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval kötött ellátási szerződés útján történő biztosítását, ezért erre a feladatellátás megszervezésekor figyelemmel kell lenni.
- Továbbra is lehetséges a más települési önkormányzattal kötött ellátási szerződés, vagy társulás útján történő feladatellátás mind a szolgálat, mind a központ feladatai vonatkozásában.
- A szolgálat vonatkozásában társulási formában történő feladatellátás esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy nem lehet a közös hivatalok egységét bontani.
- A települési önkormányzatoknak 2015. november 30-ig kell dönteniük a feladatellátás új rendelkezéseknek megfelelő biztosítása módjáról, és ezen időpontig kérelmezniük kell a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását. Ha a fenntartó a kérelmet határidőben benyújtja, az eljárás befejezéséig úgy kell tekinteni, mintha a kérelmezett adatmódosítás jogerősen be lenne jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.
- A nem járasszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat a járasszékhely településen működő gyermekjóléti központnak 2016. január 10-ig a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységek folyamatban lévő iratanyagait, 2016. január 31-ig a lezárt iratanyagait át kell adnia (Gyvt. 40/A. § (2) b).

A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ finanszírozási szabályait a Magyarország 2016. évi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 2. számú melléklete tartalmazza.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2015. augusztus „13.”

Üdvözzel:

Csibere Károly

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK FŐOSZTÁLYA

Tájékoztató

***a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), valamint
a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokat érintő módosításairól***

A jogalkalmazás megkönnyítése érdekében tárcánk összefoglaló tájékoztatást kíván nyújtani az Szt., valamint a Gyvt. legfontosabb változásairól. A módosítások az ellátórendszer átláthatóbbá, hatékonyabbá és igazságosabbá tétele érdekében megkezdett intézkedéseket folytatják a célzottabb szolgáltatásnyújtás érdekében.

A módosításokat az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény tartalmazza, amely a Magyar Közlöny 2015. évi 102. számában, 2015. július 13-án került kihirdetésre. A módosítások egy része 2015. augusztus 1-jétől hatályos, a nagyobb változást hozó módosítások azonban csak 2016. január 1-jén, vagy még később 2017. január 1-jén, illetve 2018. január 1-jén lépnek hatályba.

Az Szt. és a Gyvt. legfontosabb változásai

1) A házi segítségnyújtás átalakítása

A 2014. évben megkezdődött az átalakítás a házi segítségnyújtás szabályozása terén, amely a gondozási tevékenységek körét, valamint a ponthatár módosításával a jogosultsági feltételeket érintette. A módosítások tovább folytatódnak annak érdekében, hogy a házi segítségnyújtás keretében az igénylő szükséglete alapján célzottabb szolgáltatásnyújtásra kerüljön sor, és az állami szerepvállalás erősödjön a nagyobb ellátási szükséglettel rendelkező személyek irányában, annak szem előtt tartásával, hogy a szolgáltatásnyújtás biztosítása mellett minél tovább az otthonukban maradhassanak a segítségre szoruló személyek. E célkitűzés mellett a módosítás a későbbi differenciált és célzottabb támogatás kialakításának lehetőségét is megteremti.

Fentiek érdekében – **2016. január 1-jei hatálybalépéssel** – a házi segítségnyújtás szolgáltatáson belül **két tevékenységi kör kerül kialakításra:**

- a **szociális segítség**, amelyhez az alacsony szükséglet kielégítését szolgáló, szakképzettség nélkül is ellátható tevékenységek tartoznak, és

- a **személyi gondozás**, amelynek keretében „intenzív” szükségletet kielégítő gondozási tevékenységek és az ápolói kompetenciának megfelelő ápolási feladatok végezhetőek a megfelelő szociális vagy egészségügyi szakképesítés birtokában.

A személyi gondozás mellett a szociális gondozó a szociális segítség körébe tartozó tevékenységeket is elvégezheti. A személyi gondozás és a szociális segítség együttesen legfeljebb napi 4 órában nyújtható.

A **gondozási szükségletet** a továbbiakban is vizsgálni kell a korábbiakhoz képest azzal a változással, hogy **annak megállapítására kerül sor, hogy az igénylő számára a szociális segítség vagy a személyi gondozás indokolt-e.** További változás, hogy az intézményvezetői hatáskörben megállapított gondozási szükséglet felülvizsgálatára és módosítására az Szt. jogkört biztosít a működést engedélyező szervek számára, mellyel ellenőrzési feladatkörükben eljárva élhetnek.

„Szt. 63. § (2) A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy személyi gondozást kell nyújtani.
(3) Szociális segítség keretében biztosítani kell
a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.
(4) Személyi gondozás keretében biztosítani kell
a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
c) a (3) bekezdés szerinti feladatokat.
(5) Házi segítségnyújtás igénybevétele megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A szolgáltatás iránti kérelem alapján az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő végzi el az igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát. A gondozási szükséglet vizsgálata keretében meg kell állapítani azt, hogy az ellátást igénylő esetében szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt, valamint a napi gondozási szükséglet mértékét. A megállapított gondozási szükségletet a működést engedélyező szerv felülvizsgálhatja és módosíthatja.
(6) A házi segítségnyújtást a megállapított napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani. Ha a gondozási szükséglet a napi 4 órát meghaladja, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybevételeének lehetőségéről, ebben az esetben a szolgáltatást igénylő az intézményi elhelyezés időpontjáig napi 4 órában történő házi segítségnyújtásra jogosult.
(7) Amennyiben a házi segítségnyújtás során
a) szociális segítség biztosítása esetén személyi gondozási feladatok ellátása válik szükségessé, a gondozási szükséglet vizsgálatát ismételtén el kell végezni,
b) szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.”

A gondozási szükséglet vizsgálatával összefüggésben az Szt. új bírság tényállást határoz meg 2016. január 1-jei hatálybalépéssel, amely legfeljebb 200.000 Ft összegű **bírság kiszabását helyezi kilátásba, amennyiben az intézményvezető nem a valóságnak megfelelően állapította meg, hogy az ellátott számára szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt-e, vagy nem a valóságnak megfelelően állapította meg a gondozási szükséglet mértékét.** Ezt a rendelkezést abban az esetben is alkalmazni kell, ha a gondozási szükséglet vizsgálata 2016. január 1-jét megelőzően történt.

„Szt. 92/L. § (1) A működést engedélyező szerv szociális igazgatási bírságot (a továbbiakban: bírság) szabhat ki 1) az intézményvezetővel, ennek hiányában a gondozási szükséglet vizsgálatát tényleges végző személlyel szemben, ha házi segítségnyújtás esetén nem a valóságnak megfelelően állapította meg, hogy az ellátott számára szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt-e, vagy nem a valóságnak megfelelően állapította meg a napi gondozási szükséglet mértékét.”

„Szt. 136. § (6) Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvénnyel megállapított 92/L. § (1) bekezdés 1) pontját 2016. január 1-jétől abban az esetben is alkalmazni kell, ha a gondozási szükséglet vizsgálata 2016. január 1-jét megelőzően történt.”

Feladatok:

A változásokra tekintettel az intézményvezetőknek a 2016. évi állami támogatás igényléséig, de **legkésőbb 2015. december 31-éig** – a 2016. január 1-jén hatályba lépő szabályok alapján – **felül kell vizsgálniuk a házi segítségnyújtásban részesülők szükségletét**, és az új kategóriák szerint meg kell határozni, hogy szociális segítségre vagy személyi gondozásra van szükségük. Az Szt. végrehajtási rendelete fogja tartalmazni a gondozási szükséglet vizsgálatához szükséges új szempontrendszer.

„Szt. 136. § (7) Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény hatálybalépésekor házi segítségnyújtásban részesülő személyek gondozási szükségletét a 2016. évi állami támogatás igényléséig, de **legkésőbb 2015. december 31-éig** – az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvénnyel kihirdetett, 2016. január 1-jén hatályba lépő szabályok alapján – **felül kell vizsgálni.**”

Fenti kötelezettségen túlmenően a fenntartóknak az igénybevevői nyilvántartásban szükséges lesz rögzíteniük a gondozási szükségletre vonatkozó egyes adatokat. Az idei évben, **2015. szeptember 30-áig a 2015. augusztus 1-jén ellátásban részesülők vonatkozásában kell felfeztetni a nyilvántartásba a már megállapított pontszámot és gondozási óraszámot.**

„Szt. 136. § (4) A 2015. augusztus 1-jén házi segítségnyújtásban részesülők esetén a gondozási szükséglet vizsgálata során – a 2015. augusztus 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések alapján – megállapított pontszámot és gondozási óraszámot a fenntartó 2015. szeptember 30-áig rögzíti a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások, szolgáltatások finanszírozásának ellenőrzése céljából vezetett nyilvántartásban.”

A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal nyilván fogja tartani a házi segítségnyújtás vonatkozásában a megállapított gondozási szükségletre és az ellátott számára nyújtott szolgáltatás tartalmára vonatkozó adatokat.

2) A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrálása, család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok kialakítása

A gyermekek veszélyeztetésének, bántalmazásának megakadályozása érdekében a tavaly megkezdett módosítások folytatódnak azzal, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósul meg, melynek keretében a gyermekvédelem első

védvonal, a gyermekjóléti szolgáltatás megerősítése révén méltányos és igazságos feladatmegosztás alakul ki a települések és a járásek között, és a gyermekjóléti szolgáltatások teljes köre hozzáférhető lesz a lakosság számára.

Az Szt. 2015. január 1-jétől már előírta, hogy családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében hozható létre. A gyermekjóléti szolgáltatás megerősítése irányába a következő lépés jelen módosítás, miszerint a **családsegítés csak gyermekjóléti szolgáltatással integráltan – egy szervezeti és szakmai egységben – működhet: települési szinten a család- és gyermekjóléti szolgálat, járási szinten a család- és gyermekjóléti központ keretében.** Ennek alapján a család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ a jelenlegi családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás bázisán, annak erőforrásai hatékonyabb elosztásával, kötelező önkormányzati feladatként jön létre.

Az integrációból fakadó feladatok ellátása rendszeren belüli erőforrás átcsoportosítással történhet. A szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzésre irányuló eljárások lefolytatása, valamint a szakmai együttműködés kialakítása érdekében megfelelő felkészülési idő biztosított, hiszen az új rendelkezések hatályba lépési időpontja 2016. január 1-je.

Az új intézmények által ellátandó családsegítés feladatait továbbra is az Szt., a gyermekjóléti szolgálat és központ feladatait pedig a Gyvt. tartalmazza. A két törvény szakmai végrehajtási rendeletében kerül szabályozásra a részletes szolgáltatástartalom, valamint a feladatellátás tárgyi és személyi feltételei. A leírtak alapján a családsegítés Szt.-beli szabályai módosításra kerülnek, melyek közül kiemelendő, hogy

- módosul a feladatellátási kötelezettség szabálya: családsegítés biztosítása már nem lakosságszámhoz kötött, hanem minden esetben biztosítani kell az önkormányzatnak, ha polgármesteri hivatalt működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van;
- a családsegítés keretében végzett tevékenységek pontosításra kerülnek, emellett e körben új feladatként jelenik meg
 - **2016. január 1-jei hatálybalépéssel a szociális diagnózis készítése**, amelynek során a család szociális helyzetének átfogó vizsgálatára kerül sor, megalapozva a szükséges szolgáltatásokat, és amely kötelező jelleggel bír a szolgáltatás nyújtójára;
 - **2017. január 1-jei hatálybalépéssel a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánkövetését biztosító esetmenedzseri feladatok.**

„Szt. 86. § (1) A települési önkormányzat köteles biztosítani

a) a családsegítést, ha polgármesteri hivatalt működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van,”

„Szt. 64. § (4) A családsegítés keretében biztosítani kell

d) a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,

f) a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat,

g) a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által kijelölt településen és fővárosi kerületben működő családsegítést ellátó szolgáltatónak a menedéjogról szóló törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedés elősegítését,”

h) a járásszékhely településen működő családsegítést ellátó szolgáltatónak a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó, a szolgáltatást nyújtó szolgáltatóra – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – kötelező szociális diagnózis készítését azzal, hogy a feladat ellátásába bevonhatja a nem járásszékhely településen működő családsegítést ellátó szolgáltatót.

i) a nagy létszámú intézmények átalakítását követően támogatott lakhatást igénybe vevők utánkövetését biztosító esetmenedzseri feladatokat.

„Szt. 64. § (6) Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat – keretében működtethető. A család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat.”

Az integráltan létrejövő szolgáltatás település szinten elérhető kötelező szolgáltatás lesz, az **ellátandó terület nagysága (járás/település) szerint differenciált szolgáltatási tartalommal**. Az új feladatmegosztás a következők szerint alakul:

- a **települési önkormányzatok** feladatkörében marad a **lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása**. Közös önkormányzati hivatal esetében a hivatal székhelye szerinti település biztosítja a szolgáltatást a közös hivatalhoz tartozó valamennyi településen;
- a **hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások** biztosítása a **járásszékhelyek települési önkormányzataihoz kerül**. A járásszékhely településen működő szolgáltató illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában kiterjed a járást alkotó települések lakosságára. A fővárosi kerületeknek a jövőben is biztosítaniuk kell a gyermekjóléti szolgáltatásokat.

Az új feladatmegosztás fokozott együttműködés kialakítását követeli meg a szolgálatok és a központok között, valamint a **központok részéről szakmai támogatás** nyújtását írja elő a Gyvt. a **szolgálatok irányába**.

A leírtak alapján a gyermekjóléti szolgáltatás és a gyermekjóléti központ Gyvt.-beli szabályai módosításra kerülnek, melyek közül kiemelendő, hogy

- **módosul a feladatellátási kötelezettség szabálya:**
 - polgármesteri hivatalt működtető települési önkormányzat és a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni;
 - a járásszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni;
- **új intézményi formaként jelenik meg a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ;** ez utóbbihoz kerülnek átcsoportosításra a speciális szaktudást igénylő feladatok, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek,

továbbá a központok új gyermekjóléti feladataként jelenik meg **2018. január 1-jei** hatálybalépéssel az **óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység**.

„Gyvt. 94. § (2a) Polgármesteri hivatali működtetett települési önkormányzat, a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni. A közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat által működtetett gyermekjóléti szolgálat ellátási területe a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések lakosságára terjed ki.

(4) A járásszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni. A járásszékhely településen működő gyermekjóléti központ ellátási területe a járás lakosságára terjed ki.”

„Család- és gyermekjóléti szolgálat

40. § (1) Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) – keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

(1a) A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgálatot

a) önálló intézményként,

b) a 96. § (4) és (5) bekezdése szerinti egészségügyi vagy nevelési-oktatási intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként, vagy

c) jogszabályban meghatározott képesítési előírásoknak megfelelő személy foglalkoztatásával működteti.”

„Család- és gyermekjóléti központ

40/A. § (1) Család- és gyermekjóléti központnak (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az a járásszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, illetve szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.

(2) A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak a 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl

a) a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít

aa) utcai és – ha a helyi viszonyok azt indokolják – lakótelepi szociális munkát,

ab) kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást, ide nem értve a 62/E. § és a 132. § (6) bekezdése szerinti közvetítői eljárást,

ac) – ha a helyi viszonyok azt indokolják – kórházi szociális munkát,

ad) gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,

ae) jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,

af) családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát;

ag) óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;

b) a gyermekvédelmi gondoskodás keretében tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében

ba) kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,

bb) javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,

bc) együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,

bd) a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozást végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,

be) utógondozást végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,

bf) védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, családgondozást végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készíti;
c) szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.
(3) Gyermekjóléti szolgálatot állami fenntartó, egyházi fenntartó és nem állami fenntartó is működtethet.
A gyermekjóléti központ feladatainak ellátására a települési önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval ellátási szerződést nem köthet.”

Tekintettel arra, hogy családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető, eddig az időpontig szükséges az új szabályok szerint feladatellátási kötelezettséggel bíró önkormányzatoknak létrehozniuk az új intézményeket, vagy a szükséges átalakításokat elvégezniük. Ennek érdekében a települési önkormányzatoknak **2015. október 31-éig felül kell vizsgálniuk** a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módját, szervezeti kereteit és az e feladatok biztosítására kötött ellátási szerződést.

Az ellátási szerződések vonatkozásában kiemelendő, hogy a **Gyvt. 2016. január 1-jétől már nem engedi a gyermekjóléti központ feladatainak egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval kötött ellátási szerződés útján történő biztosítását**, ezért erre a feladatellátás megszervezésekor figyelemmel kell lenni. Ugyanakkor továbbra is lehetséges a más települési önkormányzattal kötött ellátási szerződés, vagy társulás útján történő feladatellátás mind a szolgálat, mind a központ feladatai vonatkozásában. A szolgálat vonatkozásában társulásos feladatellátás esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy nem lehet a közös hivatalok egységét megbontani.

A települési önkormányzatoknak **2015. november 30-áig** kell dönteniük a feladatellátás új rendelkezéseknek megfelelő biztosítása módjáról, és ezen időpontig kérelmezniük kell a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok módosítását. Ha a fenntartó a kérelmet határidőben benyújtja, az eljárás befejezéséig úgy kell tekinteni, mintha a kérelmezett adatmódosítás jogerősen be lenne jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.

„Szt. 136. § (8) Családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető.

(9) A települési önkormányzat 2015. október 31-éig felülvizsgálja a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módját, szervezeti kereteit és az e feladatok biztosítására kötött ellátási szerződést. A települési önkormányzat 2015. november 30-áig dönt a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának a 2016. január 1-jétől hatályos rendelkezéseknek megfelelő biztosítása módjáról. A fenntartó a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatoknak a (8) bekezdésben foglaltak biztosításához szükséges módosítását 2015. november 30-áig kérelmezi. Ha a fenntartó a kérelmet határidőben benyújtja, az eljárás befejezéséig úgy kell tekinteni, mintha a kérelmezett adatmódosítás jogerősen be lenne jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.”

„Gyvt. 174. § (4) Gyermekjóléti szolgáltatás és családsegítés 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető. A gyermekjóléti központ feladatainak ellátására 2016. január 1-jétől a települési önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval ellátási szerződést nem köthet.

(5) A települési önkormányzat 2015. október 31-éig felülvizsgálja a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának módját, szervezeti kereteit és az e feladatok biztosítására kötött ellátási szerződést. A települési önkormányzat 2015. november 30-áig dönt a családsegítés, illetve a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátásának a 2016. január 1-jétől hatályos rendelkezéseknek megfelelő biztosítása módjáról. A fenntartó a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatoknak a (4) bekezdésben foglaltak biztosításához szükséges módosítását 2015. november 30-áig kérelmezi. Ha a fenntartó a kérelmet határidőben benyújtja, az eljárás befejezéséig úgy kell tekinteni, mintha a kérelmezett adatmódosítás jogerősen be lenne jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.

(6) Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvénnyel megállapított 40/A. §-t a 2016. január 1-jén folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. A nem járásszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat a járásszékhely településen működő gyermekjóléti központnak átadja
a) 2016. január 10-éig a nála folyamatban lévő 40/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti ügyek iratanyagát, és
b) 2016. január 31-éig a nála lezárt 40/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti ügyek iratanyagát.”

A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ finanszírozási szabályait a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 2. melléklete tartalmazza.

3) Pályázati úton finanszírozott egyes ellátások újbóli „normatívasítása”

A támogató szolgáltatás és a közösségi alapellátások esetében a finanszírozás kiszámíthatóságának biztosítása érdekében a **pályázati rendszer 2016. január 1-jétől megszüntetésre kerül**, és a fenntartók a költségvetési törvény által meghatározott feltételek szerint fognak támogatásban részesülni. A 2016. évi támogatási összegeket és feltételeket a Magyar Közlöny 97. számában 2015. július 3-án kihirdetett, Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 9. melléklete tartalmazza.

A már működő és támogatásban részesülő támogató szolgáltatások és közösségi alapellátások a törvény erejénél fogva befogadásra kerülnek a finanszírozási rendszerbe, új kapacitások létrehozására vagy bővítésre azonban már csak befogadással lesz mód. Fontos kiemelni, hogy esetükben az Szt. 58/A. § (2c) bekezdése nem alkalmazható, a befogadásra a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által meghatározott és közleményben közzétett kapacitások alapján, vagy a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszternek az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével hozott döntése alapján kerülhet sor.

Az utcai szociális munka, a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás, a krízisközpont és a Biztos Kezdet Gyerekház továbbra is finanszírozási szerződés alapján fog támogatásban részesülni, azzal a változással, hogy a fajlagos támogatási összeget a költségvetési törvény állapítja meg. A 2016. évre vonatkozóan a támogatás összegét a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 9. melléklete tartalmazza. Azon szolgáltatások esetében, amelyeknél a három éves finanszírozási időszak az idei évben ér véget, nem kerül sor pályáztatásra, a finanszírozási szerződések meghosszabbításra kerülnek.

A Biztos Kezdet Gyerekházak bejegyzés köteles szolgáltatássá válnak, ezért a fenntartónak **2016. február 1-jéig** kérelmeznie kell a 2015. december 31-én működő Gyerekházának bejegyzését a szolgáltatói nyilvántartásba.

„Szt. 58/A. § (2) A központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatásra való jogosultság további feltétele

d) támogató szolgáltatás és közösségi alapellátás esetén a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott, új feladatmutatónak

a szociális szolgáltatások területi lefedettségét figyelembe vevő, jogszabály szerinti finanszírozási rendszerbe történő befogadása (a továbbiakban: befogadás), az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv által fenntartott szociális szolgáltatók és szociális intézmények, valamint a 131/A. §-ban foglalt szociális szolgáltatások kivételével.

(2g) Támogató szolgáltatás és közösségi alapellátás esetén a (2c) bekezdés nem alkalmazható, a befogadásra

a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter által meghatározott és közleményben közzétett kapacitások, vagy a (2f) bekezdésben foglaltak alapján kerülhet sor.”

„Szt. 136. § (5) 2016. január 1-jétől a területi lefedettséget figyelembe vevő finanszírozási rendszerbe – a rendelkezésre álló kapacitástól függetlenül – törvény erejénél fogva befogadottnak minősül az a támogató szolgáltatás és közösségi alapellátás, valamint a hozzájuk tartozó feladatmutató, amely után a fenntartó 2015. október 1-jén hatályos finanszírozási szerződés alapján támogatásra jogosult. A 2016. január 1-jét megelőzően hatályos 131/A. § alapján nyújtott állami támogatásra 2015. december 31-ét követően is a 2016. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.”

„Szt. 131/A. § A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás és az utcai szociális munka működtetését az állam – a jogszabályban meghatározott eljárási rend szerint kiválasztott – fenntartókkal kötött finanszírozási szerződések útján támogatja. A finanszírozási szerződést – ha jogszabály másként nem rendelkezik – három évre kell megkötni. Az éves támogatási összeget a költségvetési törvény állapítja meg.”

„Gyvt. 145/C. § A Gyerekházak, a krízisközpontok, a félutas házak és a titkos menedékházak működtetését az állam – jogszabályban meghatározott eljárási rend szerint kiválasztott – fenntartókkal kötött finanszírozási szerződések útján támogatja. A finanszírozási szerződést – ha jogszabály másként nem rendelkezik – három évre kell megkötni. Az éves támogatási összeget a költségvetési törvény állapítja meg.”

„Gyvt. 174. § (3) A fenntartó 2016. február 1-jéig köteles kérelmezni a 2015. december 31-én működő Gyerekházának bejegyzését a szolgáltatói nyilvántartásba. Ha a fenntartó a kérelmet határidőben benyújtja, a Gyerekházat az eljárás befejezéséig úgy kell tekinteni, mintha jogerősen be lenne jegyezve a szolgáltatói nyilvántartásba.”

4) „Feketelista” összeállítása a jogsértést elkövető fenntartóktól, szolgáltatókról

A Szociális Ágazati Portálon (www.szocialisportal.hu) közzétett adatok révén a nyilvánosság számára is megismerhetők lesznek azok a fenntartók, amelyek – a törvényben meghatározott – jogsértést követtek el, valamint azok, akik a szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzés nélkül nyújtanak jogsértő módon szolgáltatást. Az így hozzáférhető információk segítséget nyújthatnak egy szolgáltatás igénybevétele iránti döntés meghozatalánál a potenciális igénybevevőknek, egyszerre lehetnek alkalmasak a tájékoztatásra és a jogsértő cselekmények elkövetésétől való visszatartásra. Az erre vonatkozó szabályozást mind az Szt., mind a Gyvt. tartalmazza 2015. augusztus 1-jei hatállyal.

„Szt. 92/K. § (8) A Szociális Ágazati Portálon – a (9) bekezdésben meghatározott módon – közzé kell tenni

- a) a működést engedélyező szervnek a szociális szolgáltató, szociális intézmény (székhely, telephely) ellenőrzése során hozott, fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított határozatát,
- b) a működést engedélyező szerv jogerős határozatát, fenntartóval kötött hatósági szerződését és hatósági szerződésben foglalt kötelezettség megszegését megállapító végzését, ha a szociális szolgáltató, szociális intézmény (székhely, telephely) személyi vagy tárgyi feltételeinek hiánya miatt jogkövetkezményt állapított meg vagy a fenntartóval hatósági szerződést kötött,
- c) a működést engedélyező szerv jogerős határozatát, fenntartóval kötött hatósági szerződését és hatósági szerződésben foglalt kötelezettség megszegését megállapító végzését, ha a 92/L. § (1) bekezdés a), b) vagy c)–k) pontjában meghatározott jogsértés miatt jogkövetkezményt állapított meg vagy a fenntartóval hatósági szerződést kötött,
- d) az a)–c) pont szerinti ügyben a jogorvoslat vagy megismételt eljárás során hozott és a közzétett döntés érdemében változást eredményező hatósági döntést vagy bírósági határozatot.

(9) A hatósági döntésről és a hatósági szerződésről közzétett dokumentumnak tartalmaznia kell

- a) a közzététel napját és a (8) bekezdés szerinti jogcímét,
- b) az eljáró működést engedélyező szerv megnevezését,
- c) az ügy számát és tárgyát,
- d) a 92/L. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogsértés esetén
 - da) a szolgáltatást nyújtók nevét,
 - db) a nyújtott szolgáltatás megnevezését,

dc) a szolgáltatásnyújtás helyét, és
dd) a megállapított jogkövetkezményeket,
e) a d) pontban nem említett jogsértés esetén
ea) a fenntartó nevét, székhelyét és adószámát,
eb) a szociális szolgáltató, szociális intézmény (székhely, telephely) címét és ágazati azonosítóját,
ec) a jogsértéssel érintett szolgáltatás megnevezését,
ed) a megállapított tényállást,
ee) a megsértett jogszabályi rendelkezések megjelölését, és
ef) a hatósági döntésben megállapított jogkövetkezményeket, illetve a fenntartó által a hatósági szerződésben vállalt kötelezettségeket, és az azok megszegésének esetére kikötött jogkövetkezményeket,
f) a jogerő beálltára vagy annak hiányára történő utalást,
g) a döntéssel szembeni jogorvoslati eljárás tényét, valamint
h) a jogorvoslat vagy megismételt eljárás során hozott hatósági döntés vagy bírósági határozat esetén a hatósági döntést vagy bírósági határozatot, és annak rövid indokolását.

(10) A Szociális Ágazati Portálról a közzétett dokumentumot
a) a szociális szolgáltató, szociális intézmény (székhely, telephely) szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzését követően haladéktalanul el kell távolítani, ha a 92/L. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogsértő állapot a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel szűnik meg,
b) a jogsértő állapot megszűnését követő öt év elteltével kell eltávolítani, ha a 92/L. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogsértő állapot nem a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel szűnik meg,
c) az a) és b) pontban nem említett esetben a jogsértés időpontját, illetve a jogsértő állapot megszűnését, de legkorábban a közzétételt követő egy év elteltével kell eltávolítani.”

„Gvyt. 98. § (11) A Szociális Ágazati Portálon – a (12) és (13) bekezdésben meghatározottak szerint – közzé kell tenni
a) a működést engedélyező szervnek a szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) ellenőrzése során hozott, fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított határozatát,
b) a működést engedélyező szerv jogerős határozatát, fenntartóval kötött hatósági szerződését és hatósági szerződésben foglalt kötelezettség megszegését megállapító végzését, ha a szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) személyi vagy tárgyi feltételeinek hiánya miatt jogkövetkezményt állapított meg vagy a fenntartóval hatósági szerződést kötött,
c) a működést engedélyező szerv jogerős határozatát, fenntartóval kötött hatósági szerződését és hatósági szerződésben foglalt kötelezettség megszegését megállapító végzését, ha a 100/A. § (1) bekezdés a), b) vagy e) pontjában meghatározott jogsértés miatt jogkövetkezményt állapított meg vagy a fenntartóval hatósági szerződést kötött,
d) az a)–c) pont szerinti ügyben a jogorvoslat vagy megismételt eljárás során hozott és a közzétett döntés érdemében változást eredményező hatósági döntést vagy bírósági határozatot.

(12) A hatósági döntésről és a hatósági szerződésről közzétett dokumentumnak tartalmaznia kell
a) a közzététel napját és a (11) bekezdés szerinti jogcímét,
b) az eljáró működést engedélyező szerv megnevezését,
c) az ügy számát és tárgyát,
d) a 100/A. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jogsértés esetén
da) a szolgáltatást nyújtók nevét,
db) a végzett gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység megnevezését,
dc) a szolgáltatásnyújtás helyét, és
dd) a megállapított jogkövetkezményeket,
e) a d) pontban nem említett jogsértés esetén
ea) a fenntartó nevét, székhelyét és adószámát,
eb) a szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) címét – a 98. § (6) bekezdés c) és d) pontja szerinti kivételekkel – és ágazati azonosítóját,
ec) a jogsértéssel érintett gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység megnevezését,
ed) a megállapított tényállást,
ee) a megsértett jogszabályi rendelkezések megjelölését, és
ef) a hatósági döntésben megállapított jogkövetkezményeket, illetve a fenntartó által a hatósági szerződésben vállalt kötelezettségeket, és az azok megszegésének esetére kikötött jogkövetkezményeket,
f) a jogerő beálltára vagy annak hiányára történő utalást,
g) a döntéssel szembeni jogorvoslati eljárás tényét, valamint
h) a jogorvoslat vagy megismételt eljárás során hozott hatósági döntés vagy bírósági határozat esetén a hatósági döntést vagy bírósági határozatot, és annak rövid indokolását.

(13) Titkos menedékház ügyében hozott hatósági döntés és bírósági határozat nem tehető közzé. A (6) bekezdés

c) és d) pontja szerinti esetben a (12) bekezdés szerinti adatokat úgy kell közzétenni, hogy abból az intézmény (székhely, telephely) és a félutas ház címe ne legyen megismerhető.

(14) A Szociális Ágazati Portálról a közzétett dokumentumot

a) a szolgáltató, intézmény, hálózat (székhely, telephely) szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzését követően haladéktalanul el kell távolítani, ha a 100/A. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jogsértő állapot a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel szűnik meg,

b) a jogsértő állapot megszűnését követő öt év elteltével kell eltávolítani, ha a 100/A. § (1) bekezdés e) pontja szerinti jogsértő állapot nem a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéssel szűnik meg,

c) az a) és b) pontban nem említett esetben a jogsértés időpontját, illetve a jogsértő állapot megszűnését, de legkorábban a közzétételt követő egy év elteltével kell eltávolítani.”

5) A bejegyzés nélküli szolgáltatók elleni szankció szigorítása

Az Szt. és a Gyvt. igazgatási bírság kiszabását teszi lehetővé a szolgáltatást a szolgáltatói nyilvántartásba történő jogerős bejegyzés nélkül nyújtó személlyel, szervezettel szemben. A bírság legmagasabb összege szociális szolgáltatások esetében eddig 500.000 Ft, gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások esetében 200.000 Ft lehetett. Tapasztalatok szerint a bejegyzés nélkül működők száma nem csökkent az utóbbi években, ezért olyan módon volt szükséges emelni a bírság összegét, ami nagyobb visszatartó erőt jelenthet. 2015. augusztus 1-jétől a fenti tényállás esetén **a bírság felső összeghatára 1.000.000 Ft-ra emelkedik, és meghatározásra kerül annak legalacsonyabb összege is 250.000 Ft-ban.** Az erre vonatkozó módosítás mind az Szt.-be, mind a Gyvt.-be átvezetésre került.

„Szt. 92/M. § (1) A 92/L. § (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a bírság legalacsonyabb összege 250 000 forint, legmagasabb összege 1 000 000 forint.”

„Gyvt. 100/A. § (1a) Az (1) bekezdés e) pontja szerinti esetben a bírság legalacsonyabb összege 250 000 forint, legmagasabb összege 1 000 000 forint.”

6) Egyéb módosítások

➤ Jelentési kötelezettség bevezetése az egyszeri szolgáltatásnyújtásra

A hatályos szabályok alapján nem kell jelenteni az igénybevevői nyilvántartásba családségítés esetén, ha a szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható. Ugyanígy nem kell jelenteni az igénybevevői nyilvántartásba gyermekjóléti szolgáltatás esetében sem, ha a gyermekjóléti szolgáltatás nyújtása az első találkozást követően tett intézkedéssel lezárható. **A jelentéstételi kötelezettség azonban 2016. január 1-jétől kiterjesztésre kerül ezekre az esetekre is.** A szolgáltatást egy alkalommal igénybe vevők esetében azonban nem kell valamennyi adatot rögzíteni a nyilvántartásban, csak a természetes személyazonosító adatokat és a TAJ-t. E módosítást tartalmazzák mind az Szt., mind a Gyvt. vonatkozó rendelkezései.

„Az Szt. 20. § (5) Nem kell vezetni

a) a (2) és (4) bekezdés szerinti adattartalmú nyilvántartást falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, népkonyha, szenvedélybetegek alacsony-küszöbű ellátása, utcai szociális munka esetén,

(6) Csak a (2) bekezdés a) pontja és a (4) bekezdés a) pontja szerinti adatokat kell nyilvántartásba venni

a) nappali melegedő és éjjeli menedékhely esetében, valamint

b) családségítés esetében, ha a jogszabályban meghatározott szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható.”

„Az Szt. 20/C. § (2) Nem kell az (1) bekezdés szerinti nyilvántartásba venni az adatokat falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, népkonyha, szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása és utcai szociális munka esetén.

(3) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatok közül csak a 20. § (2) bekezdés a) pontja és a 20. § (4) bekezdés a) pontja szerinti adatokat kell nyilvántartásba venni

a) nappali melegedő és éjjeli menedékhely esetében, valamint

b) családsegítés esetében, ha a jogszabályban meghatározott szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel lezárható.”

„Gyvt. 139. § (3a) Gyermekjóléti szolgáltatás esetében csak a (2) bekezdés a) pont aa) és ac) alpontja szerinti adatokat kell nyilvántartásba venni, ha a gyermekjóléti szolgáltatás nyújtása az első találkozást követően tett intézkedéssel lezárható.”

➤ *Diszpécserközpontok kijelölése pályáztatás helyett*

Jelenleg pályázat útján történik a regionális illetékességű diszpécserközpontok kijelölése az utcai szociális munkát végző, külön jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szervezetek közül. A kijelölés öt évre szól, amelynek leteltét megelőzően három hónappal új pályázat kiírására kerül sor. Tekintettel a jogszabályban megfogalmazott szakmai feltételekre, viszonylag szűk a feladatellátásra alkalmas szervezetek száma, ezért a pályázati rendszer fenntartása nem indokolt. Erre tekintettel a módosítás alapján pályáztatás helyett miniszteri kijelölésre fog sor kerülni, amely nem öt évre, hanem visszavonásig szól, ezzel biztosítva a szolgáltatás folytonosságát és a működtetés finanszírozását.

„Szt. 65/E. § (2) A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter regionális illetékességgel diszpécserközpontokat jelöl ki az utcai szociális munkát végző, jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szervezetek közül. A kijelölés visszavonásig szól.”

➤ *Belépési hozzájárulás támogatott lakhatás esetén*

A támogatott lakhatás térítési díjára a tartós bentlakásos intézmények térítési díjára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Azon személyek esetében, akik a kiváltás miatt költöznek támogatott lakhatásba, nem indokolt a belépési hozzájárulás megfizettetése a már létező jogviszonyukra tekintettel, ezért ez az eset kivételként került nevesítésre.

„Szt. 117. § (2b) A 117/C. § szabályait nem lehet alkalmazni arra az igénybevevőre, aki fogyatékos személyek, pszichiátriai vagy szenvedélybetegek ápoló-gondozó otthonában rendelkezik intézményi jogviszonnyal a támogatott lakhatás igénybevételét megelőzően.”

Budapest, 2015. július 24.

I.

JAVASLAT SZT., ÉS GYVT. VÉGREHAJTÁSI RENDELETEKRE A MEGVÁLTOZTATANDÓ ÚJ INTÉZMÉNYI, SZAKMAI STRUKTÚRÁBAN

Az új feladatmegosztás szerint a települési önkormányzatok feladatkörében marad a lakóhely szintű minimumszolgáltatások biztosítása (3177 település). Egyes települési önkormányzatok nem rendelkeznek polgármesteri hivattal, hanem közös önkormányzati hivattal hoznak létre. Közös önkormányzati hivatal esetében a hivatal székhelye szerinti település biztosítja a szolgáltatást a közös hivatalhoz tartozó településeken.

Az új intézmények által ellátandó családsegítés feladatait továbbra is az Szt., a gyermekjóléti szolgáltatás és központ feladatait pedig a Gyvt. tartalmazza. A két törvény szakmai végrehajtási rendeletében kerül szabályozásra a részletes szolgáltatástartalom, valamint a feladatellátás tárgyi és személyi feltételei.

A hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása kötelezően a járásszékhelyek települési önkormányzataihoz kerül (175 járás + főváros 23 járás = 198 járás). A járásszékhely településen működő szolgáltató illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában kiterjed a járást alkotó települések lakosságára.

A közös hivatal székhelye szerinti településen létrejövő szolgálatok általános segítő feladatokat látnak el. A járásszékhely települési önkormányzatához kerül telepítésre a hatósági tevékenységhez kapcsolódó feladatkör, továbbá azon speciális feladatok, amelyek speciális tudású szakember bevonását igénylik, vagy csak olyan problémák kezelésére irányulnak, amelyek nagyobb lakosságszámú településen láthatók el hatékonyan, vagy ott van relevanciájuk.

A gyakorlatban a feladatkör megosztás azt jelentheti, hogy a közös hivatalhoz tartozó településeken dolgozó családgondozók leterheltsége csökkenne, több idő jutna családlátogatásra és a családok mindennapjaiban való segítő jellegű jelenlét típusú tevékenység valósulhatna meg, amelyre jelenleg a hatósági jellegű feladatokhoz kapcsolódó családgondozói feladatok ellátása miatt szinte alig jut idő, illetve erőforrás.

A járási központokba összpontosulhatnának egyrészt azok a speciális feladatok, amelyek speciális tudású szakemberek bevonását teszik szükségessé (speciális tanácsadások és tájékoztatásnyújtás), továbbá a hatósági feladatokhoz kapcsolódó *esetmenedzseri* feladatok is itt kerülhetnének ellátásra az adott járás valamennyi települése tekintetében.

Ezen feladatmegosztás révén feloldódna az a dilemma, amely a segítő és a gyámhatósági, bírósági kötelezésen alapuló együttműködés ellentmondásaiból fakad, továbbá a járási hivatalokkal történő kapcsolattartás is egyszerűbbé válna.

A járási szintre történő feladattelepítés felelősségi kör telepítést is jelent. A gyermekek, a családok ugyanúgy hozzáférnek a szolgáltatásokhoz, mivel a járásszékhely települési

önkormányzata által működtetett család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásait hozzáférhetővé kell tenni a járás valamennyi településén. A hozzáférést egyrészt a család- és gyermekjóléti központnál történő infrastruktúra fejlesztése, másrészt pedig az egyes településeken már meglévő szállító funkciót is ellátó szolgáltatások (falu- és tanyagondnoki szolgáltatás) bevonása garantálhatja csak.

A törvénymódosítási javaslat alapján négy kritikus pontot látunk, amelyek megfelelő szabályozása elengedhetetlen a megfelelő működtetéshez, az átalakítás várt eredményeinek megvalósításához.

1. együttműködés és kapcsolattartás (ennek kötelezettsége) a járásközponti – család és gyermekjóléti központ és a településeken működő család és gyermekjóléti szolgálatok között szakmai és fizikai értelemben.
2. speciális szolgáltatások biztosításának módja, a hozzáférés biztosításának alternatívái (adott esetben szolgáltatás típusonként eltérő módon) szakmai és fizikai értelemben,
3. alapszolgáltatási csomag és a hatósági tevékenységhez kapcsolódó feladatok elválasztása – kompetencia körök meghatározása, ill. családgondozói feladatok biztosításának módja (ez elsősorban a járásközpontok és az ellátott települések viszonylatában vetődik fel élesen).
4. a gyermekeink védelmében adatlap-rendszer elektronizálásának szükségessége leghamarabb, hogy elektronikusan látható legyen minden szükséges adat az arra jogosultaknak. (Ez a már elkészült GYVR modul életbeléptetését jelentené tulajdonképpen)

1. Együttműködési és kapcsolattartási kötelezettség:

Tekintettel arra, hogy a család és gyermekjóléti szolgálat (települési szintű feladatellátás) és a család és gyermekjóléti központ (járási szintű feladatellátás, ill. ellátás szervezés) közötti feladatmegosztás „kvázi alá-fölé rendeltségi” viszonyt teremt, szükséges az együttműködés, ill. kapcsolattartás keretszabályainak – általános szintű – meghatározása a szakmai végrehajtási rendeletben.

Az együttműködés – általános szintű – keretszabályai lehetnek:

A család és gyermekjóléti központ szakmai támogatás nyújtása keretében:

- negyedévente szakmai tapasztalatcserét, fórumot szervez az ellátási területén működő család és gyermekjóléti szolgálatok számára,
- legalább havi rendszerességgel esetmegbeszélőt tart az ellátási területén működő család és gyermekjóléti szolgálatok szakemberei számára,
- szakmai programjában meghatározott időkeretek között személyes konzultációt biztosít az ellátási területén működő család és gyermekjóléti szolgáltatást biztosítók számára.

A családsegítő és gyermekjóléti központ speciális szolgáltatásai keretében:

- Az ellátási terület sajátosságait figyelembe vevő – megszervezéséről, biztosításának módjáról köteles eljárásrendet készíteni, és azt az ellátási területén működő család és gyermekjóléti szolgálataival egyeztetni.

- A települési családsegítő és gyermekjóléti szolgálat a speciális szolgáltatások igénybevételének lehetőségéről és módjáról tájékoztatja az ellátási területén élő lakosokat, igénybevevőket.

Együttműködés jelzőrendszeri munka keretében:

- a család és gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer tagjainak képviselői között - előre meghatározott témakörben - évente legalább hat alkalommal megrendezésre kerülő szakmaközi megbeszélés állandó meghívottja a család és gyermekjóléti központ illetékes szakembere.
- a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat által (minden év március 31-ig) szervezett tanácskozás állandó meghívottja a család és gyermekjóléti központ illetékes munkatársa
- illetve a települési tanácskozás további funkciójának átgondolása is lehet alternatíva.

2. Speciális szolgáltatások biztosításának módja:

Itt garanciális szabályokat szükséges kidolgozni és szakmai jogszabályban meghatározni.

- Eljárásrend kidolgozási kötelezettség, melyben a család és gyermekjóléti központ és a települési szolgáltatók közötti kapcsolattartás szabályait és rendjét is meg kell határozni, a szolgáltatások biztosításának módja elérhetősége mellett
- Egyeztetés az ellátási terület család és gyermekjóléti szolgálataival (területi sajátosságok, adottságok figyelembe vétele)
- Az Eljárásrend a Szakmai program része vagy kötelező melléklete és a későbbiekben legyen kötelező elektronikusan közzétenni strukturált formában a Szociális Ágazati Portálon jelentési kötelezettség keretében.
- A speciális szolgáltatások biztosítását (tájékoztatás, biztosítás módja, szakmai tartalma, személyi és tárgyi feltételei) az illetékes működési engedélyt kiadó hatóság meghatározott időközönként, ill. célvizsgálat keretében ellenőrzi.

A speciális szolgáltatások biztosításánál számunkra az tűnik a legnagyobb problémának, hogy 2016. január. 01.-ig nem lesznek meg mindenhol ennek a személyi és tárgyi, infrastrukturális feltételei. Nem ismerjük a minimális fejlesztésekhez, feltételek megteremtéséhez rendelkezésre álló forrásokat. Javasoljuk a kialakítandó központok közlekedési infrastruktúrájának ősz folyamán történő felmérését a fejlesztési igények megismerésének érdekében, továbbá amennyiben szükséges, javasolt fejlesztési pályázati forrást bevonni annak érdekében, hogy a tárgyi feltételek maradéktalanul biztosítottak legyenek a 2016. január 1-jétől induló új típusú feladatellátáshoz.

3. Alapszolgáltatási csomag és a hatósági tevékenységhez kapcsolódó feladatok elválasztása:

3.1 A települési család és gyermekjóléti szolgálat kompetencia köre:

- a települési család és gyermekjóléti szolgálat családgondozója alapellátás keretében gondozza a gyermeket

- a gondozást tervezett módon határidő megállapításával végzi. Személyes segítő kapcsolat keretében támogatja a gyermeket (és a családot) a veszélyeztető körülmények elhárításában, összehangolja a gyermek érdekében rendelkezésre álló szolgáltatások igénybevételét, stb.
- az alapellátás keretében végzett családgondozás azonban – a gyermek és/vagy szülő együttműködésének hiányában, vagy más körülmény miatt – nem vezet eredményre. A gyermek veszélyeztetettsége fokozódik.
- megkéri a gyermek ügyében illetékes más humán szolgáltatók (oktatási-nevelési intézmény pedagógiai vélemény, védőnői vélemény, stb., ha releváns az ügyben) írásbeli véleményét
- esetmegbeszélést és/vagy esetkonferenciát kezdeményez melyre meghívja a járásközpont család és gyermekjóléti központ illetékes szakemberét.
- hatósági beavatkozás (javaslattétel kezdeményezése) előtt a család és gyermekjóléti szolgálat esetmegbeszélést és/vagy esetkonferenciát tart, melyre meg kell hívni a család és gyermekjóléti központ illetékes családgondozóját/szakemberét. *((Ez jelenleg nem kötelező csak javasolt 15/1998. (IV.30.) N.M. rendelet 20.§. (2) bekezdés. Véleményünk szerint kötelezővé kellene tenni!))*

3.2 Kapcsolódási pont közös kompetencia:

- a járási család és gyermekjóléti központ illetékes szakembere részt vesz a család és gyermekjóléti szolgálat által – adott gyermek ügyében – szervezett esetmegbeszélésen/esetkonferencián
- az esetmegbeszélést/esetkonferenciát követően közösen áttekintik a családgondozás/alapellátás keretében végzett szakmai tevékenységet, a keletkezett dokumentumokat, értékelik a folyamatot és
 - a) nem tartják indokoltnak a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés kezdeményezését – a települési család és gyermekjóléti szolgálat munkatársa alapellátás keretében tovább gondozza a családot (adott esetben szorosabb konzultáció/szakmai egyeztetés mellett)
 - b) indokoltnak tartják a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés kezdeményezését – a települési család és gyermekjóléti szolgálat munkatársa – írásban – kezdeményezi a hatósági intézkedésre vonatkozó javaslattételt a járási család és gyermekjóléti központnál, egyidejűleg megküldi az eset összes releváns iratanyagát.

3.3 Család és gyermekjóléti központ kompetencia köre:

- Javaslattétel gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására (15/1998. (IV.30.) N.M. rend. 19. §.)
- Részvétel a védelembe vételi tárgyaláson. Gyámhivatal döntése értelmében
 - a) védelembe vétel mellőzésével – felhívja a gyermekjóléti szolgálatot az alapellátás keretében történő családgondozásra – eset visszakerül a települési család és gyermekjóléti szolgálathoz
 - b) a Gyámhivatal védelembe veszi a gyermeket – kirendelt családgondozó – járási család és gyermekjóléti központ – gyámhivatali határozat alapján biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást

A jogszabálytervezet alapján úgyis értelmezhető, hogy a védelembe vételt követően a járási család és gyermekjóléti központ feladata a teljes körű ellátás, vagyis a szolgáltatási, gondozási típusú feladatok, valamint a hatósági munkához kapcsolódó ellenőrzési, kontroll és adminisztratív feladatok. Ha ezt a Vhr. nem tisztázza, akkor ez az álláspont több szakmai problémát is felvet:

- védelembe vételt követően nem válik el (ahogy jelenleg sem) a támogató típusú családgondozói feladat (segítő beszélgetés, tanácsadás, szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése) és a kontroll típusú ellenőrzési feladat (gondozási-nevelési tervben foglaltak betartásának ellenőrzése, előírt szolgáltatások/ellátási formák igénybevételének ellenőrzése, speciális szolgáltatások igénybe vételének, eredményességének ellenőrzése, ill. a hatóságokkal való kapcsolattartás)
- védelembe vételt követő családgondozás fokozott családgondozói jelenlétet feltételez a gyermek, család életében. Ennek ellentmond az, hogy adott esetben 50-70 km távolságból kell megvalósítani a fokozott családgondozást, esetkövetést, jelenlétet!
- véleményünk szerint nem nélkülözhető a településen dolgozó család és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szakember helyismerete, az előzmények részletes ismerete, az adott gyermeket/családok körülvevő környezet (szűkebb – tágabb) személyes ismerete.
- ha így valósulna meg a szabályozás, akkor a családgondozás „papírizúnek” lenne, itt a szinte állandó személyes jelenlétnek óriási jelentősége van.

A védelembe vételt követő családgondozás biztosítására – fentiek ismeretében – az alábbiakat javasoljuk:

- A járási központban működő család és gyermekjóléti központ munkatársai – kirendelt esetmenedzserként a hatósági tevékenységhez kapcsolódó ellenőrzési, kontroll és adminisztratív feladatokat, valamint az esetmenedzseri feladatokat látja el. Így közvetlenül ellátja a 15/1998. (IV.30.) NM. rendelet 21.§., a 22.§. (1) bek. b) pont (4)-(5) bek., valamint az 22/A.§. és 22/B.§-ban foglalt feladatokat. Elősegíti, ill. ellenőrzi a 15/1998. (IV.30.) NM. rendelet 22.§. (1) bek. a) pont, (2)-(3)-ben foglaltak teljesülését.
- Kirendelt esetmenedzserként folyamatos kapcsolatot tart a települési család és gyermekjóléti szolgálat családgondozójával.

A település család és gyermekjóléti központ családgondozója ellátja a 15/1998. (IV.30.) NM. rendelet 22.§. (1) bek. a) pont (2)-(3) bek-ben foglaltakat.

- A kirendelt családgondozó és a települési családgondozó konkrét feladatai a gondozási-nevelési tervben kerülnek rögzítésre.

A fentiek szerint szervezett feladatmegosztással ténylegesen elkülönül egymástól a segítő, támogató és a hatósági munkához kapcsolódó kontroll funkció. A család/gyermekek életében az intenzív – támogató jellegű – jelenlét biztosított. Ez a modell tényleges együttműködésre készíti a települési és a járásközpontban dolgozó szakembereket.

Családgondozás, szakmai tevékenység nevelésbe vételig és azt követően:

Az eljárás menete a javaslattevőig megegyezik a védelemben vételnél leírtakkal.

- A további munka során a gondozási típusú feladatokat és a kontroll típusú, kapcsolattartással összefüggő, ill. adminisztratív feladatok elválnak egymástól.
- A járásközpont család és gyermekjóléti központ látja el a kontroll és kapcsolattartási, hatósági intézkedéshez szorosan kapcsolódó tevékenységeket (15/1998. (IV.30.) NM. r. 23.§. (1), (2), (3), (5), (6) bekezdés, valamint a 24.§. (1) – (3) bekezdés szerinti feladatok
- A járási család és gyermekjóléti központ és a települési család és gyermekjóléti szolgálat közösen látja el a 15/1998. (IV.30.) M.M. rendelet 23.§. (4) a), d), e) és 24.§. (4) bekezdésben foglaltakat
- A települési család és gyermekjóléti szolgálat látja el a 15/1998. (IV.30.) NM. rendelet 23.§. (4) b.), c.) foglalt feladatokat

Előírandó, hogy a feladatok meghatározását és megosztását a járási család és gyermekjóléti központ és a települési család és gyermekjóléti szolgálat együttműködési megállapodásban rögzítse.

Ideiglenes hatályú elhelyezés javasolt eljárásrendje:

Értelmezésünk szerint a jogszabálytervezet azt tartalmazza, hogy ideiglenes hatályú elhelyezést (IH) a család és gyermekjóléti központ kezdeményezhet és a településen működő család és gyermekjóléti szolgálat kompetencia köréből ez (is) kikerül.

A Gyvt. értelmében az IH-t olyan súlyos veszélyeztetés alapozza meg, amely azonnali intézkedést igényel. (Gyvt. 72.§. (1) bek.)

„Ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga veszélyezteti és emiatt azonnali elhelyezés szükséges, a gyámhatóság, valamint a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka (továbbiakban: beutaló szerv) a gyermekek fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozatával ideiglenesen helyezi el.”

- Azonnali intézkedést a helyben lévő szakember tud kezdeményezni, ezért célszerű ezt a település család és gyermekjóléti szolgálat hatáskörében (is) meghagyni azzal, hogy az intézkedéssel egyidejűleg értesíti a járási család és gyermekjóléti központot.

II.

JAVASLAT

KRÍZISHELYZETEK ÉS VESZÉLYEZTETETTSÉGET ÉSZLELŐ ÉS JELZŐ RENDSZER KIÉPÍTÉSÉRE, MŰKÖDTETÉSÉRE, A SZABÁLYOZÁS IRÁNYAIRA AZ ÚJ TÍPUSÚ FELADATELLÁTÁS DIMENZIÓJÁBAN

Az Szt. és a Gyvt. módosítása alapján 2016. január 1-től a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrált szervezeti keretben, összehangolt szakmai tartalommal – család és gyermekjóléti szolgálat (települési szint) – valamint, kiterjesztett feladat ellátással és erősebb kompetenciákkal – család és gyermekjóléti

központ (járási szint) működik. Mindebből a jelzőrendszeri munka összehangolása és megerősítése is következik, ill. elengedhetetlen véleményünk szerint.

1. A jelzőrendszeri munka javasolt modellje – „integrált – „két szintű” jelzőrendszer”

A veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer települési szintű működtetése mind a családsegítés, mind a gyermekjóléti szolgáltatás jogszabályban rögzített kötelező feladata. Ezáltal a szociális és gyermekvédelmi rendszerben koordinatív, szervező és ágazatközi együttműködést fejlesztő szerepet töltenek be a településen.

Az észlelő és jelzőrendszer kiépítése és működtetése kettős cél és feladatrendszer mentén történik. Egyrészt a konkrét és egyedi esetekhez köthető feladatokra, másrészt az együttműködő csoport generálására és hatékony működtetésére irányuló tevékenységek keretében.

Jelen szabályozás (Szt., Gyvt. és végrehajtási rendeletei) azonban eltérően szabályozzák a jelzőrendszer működtetését a jelzőrendszeri tagok és kötelezettségeik eltérnek, a két szolgáltatási területen.

Továbbá a jelzőrendszeri munka kettős cél és feladatrendszere jelenleg a szabályozásból nem tűnik ki világosan és kellő egyértelműséggel. Ennek alapján a jelzőrendszeri munka modelljét integráltan és két egymásra épülő szinten - egyéni esetkezeléshez kapcsolódva és települési szintű szakmaközi együttműködés rendszerszintű működtetése - indokolt szabályozni. A jelenleginél erősebb jogosítványokat kell adni a család és gyermekjóléti szolgálatok számára a jelzőrendszeri munka hatékonysága érdekében.

2. A jelzőrendszer működési modellje:

a.) Integrált működés

- a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás jelzőrendszeri munkájának egységes alapokra helyezése (ennek keretfeltételeit az Szt. és Gyvt. módosítás megeremttette)
- a jelzőrendszeri tagok és kötelezettségeik egységes, összehangolt szabályozása
- egységes folyamatszabályozás: jelzőrendszer megszervezése, működtetése, jelzések fogadása, jelzésekre kötelezően és elvárhatóan megteendő lépések szabályozása
- „diszpécser” funkció – „egykapus” belépés az alapszolgáltatási rendszerbe (szükséges a jelzőrendszeri munka keretfeltételeit megerősíteni – személyi és tárgyi feltételek, konkrét szakmai létszám meghatározása a feladathoz rendelve).

b.) „Két szintű” jelzőrendszer – kettős cél és feladatrendszerhez igazodva

- **egyéni szint** – adott rászoruló/kliens érdekében végzett munka (egyéni szinthez kapcsolódó folyamatok szabályozása. „diszpécser funkció”, jelzés fogadás, megteendő lépések, visszajelzés esetmegbeszélés, esetkonferencia, esetkonzultáció, stb.)

- **közösségi/szakmaközi szint** – települési ellátórendszerben betöltött koordináló, szervező szerep – (jelzőrendszeri találkozók rendje, szakmaközi fórum, éves tanácskozás, kötelezettségek meghatározása)

(A két szint szabályozása egymásra kell, hogy épüljön, de világosan körül kell határolni a szabályozásban.)

Fentiek alapján a végrehajtási rendeletek (1/2000. (I.7.) SzCsM. r. és 15/1998. (IV.30.) NM.r.) módosításának javasolt irányai:

Az integráltan működtetett észlelő és jelzőrendszer egységes szabályozást feltételez. A szabályozás alapja 15/1998. (IV.30.) NM. rendeletben meghatározott jelzőrendszeri munka lehet módosításokkal és kiegészítésekkel, ill. pontosításokkal.

Integrált működés szabályozás keretfeltételei:

- ahol a jogszabály gyermekjóléti szolgálatot nevesít – ott család és gyermekjóléti szolgálatot kell nevesíteni
- gyermekek veszélyeztetettsége meghatározás helyett – településen élők kiemelten gyermekek veszélyeztetettsége
- a jelzőrendszeri tagok meghatározásánál a Gyvt. 17. §-ban meghatározott szereplők mellett be kell emelni a jogszabályba az Szt. 64. §. (2) bekezdésben meghatározott szereplőket is.

A jelzőrendszeri munka strukturáltságának – két egymásra épülő szint – biztosítása és az átláthatóság érdekében véleményünk szerint indokolt lenne a szabályozást is átstrukturálni:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer általános céljának, feladatának meghatározása. (Ez jelenleg 15/1998. (IV.30.) NM.r. 14.§. (1)-(2) és (3) a)
- „egyéni szint” – adott rászoruló, veszélyeztetett kliens/gyermek érdekében végzett jelzőrendszeri munka szabályozása. (Ez jelenleg 15/1998. (IV.30.) NM.r. 14.§. (3) b, c; (4)-(5) 14/A.§, 15.§. (1), ill. részben 15.§. (2), (3) a; (4)-(5)-(6), továbbá 1/2000. (I.7.) SzCsM. r. 30.§. (1).
- **Közösségi – szakmaközi szint** – a család és gyermekjóléti szolgálat szakmai hálózat fejlesztő, koordináló tevékenysége a veszélyeztetettség megelőzése érdekében. (Ez jelenleg 15/1998. (IV.30.) NM.r. 14.§. (2) bek. részben, 14.§. (3) b; (7)-(8).

Szakmai fogalmak tisztázásának szükségessége: jelenleg a jogszabály és a szakmai gyakorlat nem minden ponton fedi egymást:

- szükségesnek tartjuk az esetmegbeszélés, esetkonferencia és szakmaközi megbeszélés, jelzőrendszeri találkozó fogalmát és tartalmát jogszabályi szinten egyértelműsíteni (egy definíció legyen és ezt az egy definíciót ismerjék a szociális ágazat érintettjei és minden más jelzőrendszeri tag is!)
- véleményünk szerint e szakmai tevékenységek más-más szakmai tartalommal bírnak, egymással nem felcserélhetőek így szinonimaként nem használható (pl. a szakmaközi megbeszélés nem az esetmegbeszélés egyik formája, mint ahogy az esetkonferencia sem).

- a. **esetmegbeszélés:** egy konkrét eset – gyermek/család problémája kapcsán az – adott gyermek/család – ügyében érintett szakemberek megbeszélése konzultációja, melynek célja a probléma feltárása, szakemberek, ill. a szakemberek által képviselt szervezetek álláspontjának, véleményének megismerése és lehetőség szerint közös cselekvési stratégia megfogalmazása
- b. **esetkonferencia:** az érintett gyermek és szülő/törvényes képviselő, valamint az érintett szakemberek/szervezetek képviselői bevonásával tartott megbeszélés. Lehetőleg az ügyben nem érintett szakember vezeti. Célja hasonló az esetmegbeszélés céljaival, de itt az érintett gyermek/szülő nézőpontja hangsúlyosan jelen van.

E két szakmai tevékenység a jelzőrendszeri munka egyéni szintjéhez kapcsolódik (bár kétségtelen, hogy van szakmai együttműködést fejlesztő szerepe is).

Esetmegbeszélés, ill. esetkonferencia a gondozási folyamat bármely szakaszában szervezhető, indokolt szervezni akkor, ha az egyes szakemberek nézőpontja/véleménye megoszlanak, jelentősen eltérnek egymástól, ha gondozási folyamat megreked, ill. valamilyen ok miatt jelentős változás (általában negatív) következik be.

Ugyanakkor esetmegbeszélés/esetkonferencia megszervezésének és megtartásának kötelezettségét a hatósági beavatkozásra való javaslattétel előtt (kivéve IH) előírni.

Ez a kötelezettség nem csak a család és gyermekjóléti szolgálatokra (meghívási, megszervezési), hanem az érintett jelzőrendszeri tagokra nézve (részvételi) is kötelezettséget kell hogy jelentsen. (A hatósági intézkedést előkészítő esetmegbeszélés/esetkonferencia meghívottja és résztvevője a család és gyermekjóléti központ illetékes szakembere is). Ez szükségessé teszi a jelzőrendszeri tagokra irányadó jogszabályokban való kötelezettségként való megjelenítést és ehhez társulva mulasztás esetén megfelelő szankció alkalmazásának lehetőségét a mulasztás elkövető személlyel vagy az általa képviselt szervezet felelős vezetőjével szemben.

Szakmaközi megbeszélés/jelzőrendszeri találkozó – az ágazatok közötti szakmai együttműködés, szakmai hálózatfejlesztés eszköze – mint ilyen a közösség/szakmaközi szinthez tartozik.

Véleményünk szerint a gyűjtő fogalom – **szakmaközi együttműködés**, melynek keretében:

- szakmaközi megbeszélés
- jelzőrendszeri találkozó
- jelzőrendszeri fórum
- szakmai tanácskozás

tartására, ill. az azon való részvételre lehet és kell kötelezettségeket előírni.

A jelzőrendszeri munka újraszabályozásánál az alábbi szempontok figyelembevétele szükséges

- rendszerben való gondolkodás – mind a szabályozás, mind a tartalmi megvalósulás vonatkozásában (erre a 2.) pontban, fentebb kíséreltünk meg egy modellt felvázolni)
- a jelenlegi jelzőrendszeri munka anomáliáinak csökkentésére, ill. kiküszöbölésére való törekvés
- a jelzőrendszeri kötelezettségek kikényszeríthetősége adott esetben a jelzés vagy a jelzőrendszeri munkában való részvétel elmulasztásának szankcionálásával

A jelzőrendszeri munka anomáliáinak csökkentése, kiküszöbölésére való törekvés:

- Abból kiindulva, hogy a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok strukturális átrendezésének, a szakmai munka összehangolásának elsődleges célja – a család és gyermekvédelmi alapellátó rendszer megerősítése, egyértelműen az következik, hogy elsődleges feladat veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer megerősítése.
- A megerősítés kétirányú egyrészt jelenti a család és gyermekjóléti szolgálatok ezirányú tevékenységének, kötelezettségének megerősítését az ehhez szükséges feltételrendszer biztosításával, másrészt jelenti a jelzőrendszeri tagok feladat-ellátási kötelezettségének megerősítését, tudatosítását.
- A család és gyermekjóléti szolgálatok feladatellátásának megerősítését jelentheti, ha a *család és gyermekjóléti központokban* önálló munkakörként - szakmai létszámmal – jelenik meg a **jelzőrendszeri koordinátor**.
- A jelzőrendszer strukturális és funkcionális zavarai alapvetően kihatnak az egész humánszolgáltató rendszer működésére. A megkésettség, a tehetetlenség, a kompetencia harc vagy kompetenciák tisztázatlansága a problémáról a hangsúlyt áthelyezni a fókusz érdekekre és ellenérdekekre (azok rejtegetésére), vagy a nyílt konfliktusra. Ugyanakkor a jelzőrendszeri munka a megelőzés elsődleges eszköze kell, hogy legyen, hosszú távú befektetés a jövőbe, az időben észlelt és kezelt probléma segít a nagyobb, - akár életre szóló bajok - elkerülésében. (Ezt fel kell ismertetni, ill. a felismerést adott esetben ki kell „kényszeríteni” a fenntartóval a jelzőrendszeri tagokkal, ill. magával a család és gyermekjóléti szolgáltatást végzőkkel is, ehhez pedig eszközök, jogosítványok kellenek, melyek kötelező érvényűek, valamennyi szereplőre nézve.¹)

Összességében a jelzőrendszeri munka aktivitásának előmozdítását szolgálná, ha a Gyvt. és Szt. mellett a többi szereplő saját ágazati jogszabályaiban is megjelenne az ezirányú kötelezettség, valamint elmulasztásának szankciója.

¹ A Gyvt. és az Szt. is meghatározza azon szereplők körét, akiknek a jelzőrendszerben kötelezettségeik vannak. Ennek ellenére e szerepkörűkből eredő feladatokat nem tartják magukra nézve kötelezőnek és nem teljesítik. Különösen figyelemre méltó a gyermekorvosok folyamatos, az oktatási-nevelési intézmények utóbbi 2-3 évben megnyilvánuló passzivitása, érdektelensége.

Az oktatási/nevelési intézmények vonatkozásában a változás visszavezethető arra, hogy a Nemzeti Köznevelési Törvény (Nktv.) „megszüntette” az iskolai gyermekvédelmi felelősi státuszokat, az iskolai gyermekvédelmi feladatokat az iskola igazgatójára ruházta. (Így gyakorlatilag csak „névleg” van gazdája a feladatnak, gyakorlatilag nincs.) Az iskolán/óvodán belül nincs kompetens személy, aki összefogja/koordinálja a gyermekvédelmi feladatokat. Ennek következménye, hogy a jelzések nem vagy csak nagyon megkésve érkeznek, jelzőrendszeri találkozóra, esetmegbeszélésre/esetkonferenciára nem jönnek el, stb. (Az oktatási intézmények jelzési kötelezettségnek – szinte kizárólag az iskolai igazgatótanács mulasztási jelzést – értik.)

FÖLDESSY JUDIT – SZABÓ JÁNOS
JAVASLAT SZT., ÉS GYVT. VÉGREHAJTÁSI RENDELETEKRE
A MEGVÁLTOZTATANDÓ ÚJ INTÉZMÉNYI, SZAKMAI STRUKTÚRÁBAN
/kivonat/

Az új feladatmegosztás szerint a települési önkormányzatok feladatkörében marad a lakóhely szintű minimumszolgáltatások biztosítása.

Az új intézmények által ellátandó családsegítés feladatait továbbra is az Szt., a gyermekjóléti szolgáltatás és központ feladatait pedig a Gyvt. Tartalmazza.

A két törvény szakmai végrehajtási rendeletében kerül szabályozásra a részletes szolgáltatástartalom, valamint a feladatellátás tárgyi és személyi feltételei.

ÁLTALÁNOS SEGÍTŐ FELADATOKAT

A hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása kötelezően a járásszékhelyek települési önkormányzataihoz kerül (175 járás + főváros 23 járás = 198 járás). A járásszékhely településen működő szolgáltató illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában *kiterjed a járást alkotó települések lakosságára*.
HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGHEZ KAPCSOLÓDÓ FELADATKÖR, TOVÁBBÁ AZON SPECIÁLIS FELADATOK, AMELYEK SPECIÁLIS TUDÁSÚ SZAKEMBER BEVONÁSÁT IGÉNYLIK, ESETMENEDZSERI FELADATOK

Hasznosság:

- Feloldódna az a dilemma, amely a *segítő* és a gyámhatósági, bírósági *kötelezően alapuló* együttműködés ellentmondásaiból fakad,
- Speciális tudású szakemberek bevonása (speciális tanácsadások

Megoldandó feladat:

- Család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásait *hozzáférhetővé kell tenni* a járás valamennyi településén. A hozzáférést egyrészt a család- és gyermekjóléti központnál történő *infrastruktúra fejlesztése*, másrészt pedig az egyes településeken már meglévő **szállító funkciót** is ellátó szolgáltatások (*falu- és tanyagondnoki szolgáltatás*) bevonása garantálhatja csak.

A családsegítő és gyermekjóléti központ speciális szolgáltatásai keretében:

- az ellátási terület sajátosságait figyelembe vevő – megszervezéséről, biztosításának módjáról köteles *eljárásrendet készíteni*, és azt az ellátási területén működő család és gyermekjóléti szolgálataival *egyeztetni*.
- a települési családsegítő és gyermekjóléti szolgálat a *speciális szolgáltatások* igénybevételének *lehetőségéről és módjáról tájékoztatja* az ellátási területén élő lakosokat, igénybevevőket.

Együttműködés jelzőrendszeri munka keretében:

- ua. mint eddig, helyben marad a jelzőrendszer működtetésének feladata.

